

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:

Pe un an . . . . . 36 coroane (18 Lei)
Pe jumătate de an 18 " (9 ")
Pe un pătrar de an 9, " (4 ")
Un număr . . . . . 70 fileri (35 bani)

Manuscrisurile, cărțile, revistele, publicațiile periodice sau ziarele cari au schimbul cu „FOAIA DIECEZANĂ”, se trimit pe adresa: V. LOICHIȚA, redactor în Caransebeș, iar banii de prenumărațiune și inserțiuni administrațiunii „Tipografia și Librăria diecezană” în Caransebeș (județul Caraș-Severin), Telefon Nr. 30. Manuscrisurile nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concursuri, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 20 cor., până la 200 de cuvinte 25 cor., de aci în sus 30 cor.

Hristos caută apostoli.

Isus Hristos își caracterizează opera sa de mântuire cu cuvintele de un înțeles profund: „Foc am venit să arunc pe pământ”.¹⁾ Focul lui Hristos care arde cu valvătaie de aproape două mii de ani nu a reușit însă nici până astăzi să cuprindă cu flăcările lui toate sufletele omenești. Oricât ar fi de puternică și atotcuprinzătoare lumina acestui sfânt foc, tot mai este destul întuneric pe pământ. Leghioane întregi de suflete, stau încă nemistuite și nepurificate de acest foc dumnezeesc. Foc puternic a fost peste duhul lui Hristos, carele unde pătrunde nimicește tot ce este josnic și rău și înviează dând puteri miraculoase bunătății și nobleții. Acest foc sfânt a aprins sufletele pescarilor de pe malurile lacului Genezaret și din oameni simpli i-a făcut personalități celebre. Oameni pacinici cari nu aveau altă dorință, decât să-și umple mrejele cu pești ca să-și poată susține familiile, însuflețiți de focul duhului lui Hristos iau lupta cu toată lumea, suferind batjocuri, bătaii și moarte și la urmă totuși pun crucea, semnul biruinții, pe turnurile tuturor cetăților din lume.

Foc a aruncat Isus Hristos pe pământ, dar nu un foc distrugător, ci un foc sfânt și nobil carele are menirea să ardă sufletele și să le lămurească. Dacă facem o analiză critică a culturii omenești, vom vedea că mijlocul care a desdobitocit oamenii, care a nobilitat și creiat cele mai multe instituții culturale, a fost focul curățitor aruncat de Hristos în lume. Tot din aceasta supraprivire preste cultura omenească vom vedea că focul lui Hristos nu și-a făcut pe deplin efectul în sufletele oamenilor; mai este mult de curățit și de înălțat acolo.

Câtă mizerie sufletească a scos la suprafață războiul mondial, al cărui ecou nu s'a terminat nici acum. Despre popoare întregi și despre indivizi s'a dovedit că dacă pe față se numiau și afirmiau că sunt creștini, în taină au lucrat contra lui Hristos, fiind conduși în toate acțiunile lor de principii diabolice.

Armata întregi au fost puse pe picior ca să se omoare cele mai evidente adevăruri. Exemplul clasic

despre starea sufletească a unor popoare îl formăm chiar noi Români.

Cât de clare și cât de evidente au fost aspirațiunile noastre naționale, și totuși cât a trebuit să suferim, cât sânge prețios a trebuit să vărsăm pe toate câmpurile de luptă până când ne-am putut înfăptui visul secular. Într-o lume cu adevărat creștină nici neamul nostru nu ar fi suferit atâta cât a suferit. Dar atât pățania noastră, cât și alte mii și mii de exemple ne arată, că lumea mare, abstragând dela cei aleși, este departe de idealul profesat de Hristos. Cei mai distinși cugetători ai lumii se tem că întreaga cultură și civilizație umană se va prăbuși pe urma războiului mondial, dar mai ales pentru consecvențele lui extrem de triste, cari îți fac impresia ca iadul și-a mobilizat toți demonii pe pământ ca să atâțe și mai tare ura și vrajba între oameni. *Trăim o lume de criză economică și morală și alt remediu de vindecare nu este decât focul lui Hristos.* Păstorul cel bun, Isus Hristos, care își dă sufletul său pentru turma sa, își caută iarăși apostoli în lume, care să-i predice iubirea. Însă acum e greu să mai găsești pe cei 12 de odinioară pentru că lumea noastră e stăpânită de iubirea de aur și argint, dar Mântuitorul lumii care cu lumina neapropiată a înțelepciunii sale și-a știut găsi apostolii săi când a început opera mântuirii, suntem siguri că și în zilele grele de astăzi îi va afla între pușinii aceia, cari au rămas cu sufletele neîntinate de păcatele lumii, când trebuie să-și continue opera sfântă de mântuire.

Isus Hristos în munca-i sfântă de a căuta din nou apostoli pe pământul acest păcătos va da o deosebită atențiune bisericii românești.

Azi soartea ne-a învrednicit ca toți Români aproape să ne aflăm în cupinsul aceluiași hotare; acum nu ne mai trebuie alta ca să fim mari și tari, decât *aceleași suflete pline de credință în Dumnezeu și de dragoste de neam.* Fiecare Român trebuie să fie convins de adevărul, că neamul nostru a fost atâta de mic și pe lângă aceasta atât de dușmănit și atât de nefericit încât, dacă Dumnezeu nu ne ar fi stat într'ajutor, istoria de mult vorbea de noi ca de un popor mort.

Și, dacă credința noastră în Dumnezeu a fost puterea uriașă care ne-a păstrat pentru vremurile de mă-

¹⁾ Luca, 12, 49.

rire de astăzi, tot credința în Dumnezeu trebuie să fie baza și puterea pe care să se fundamenteze viitorul neamului nostru.

Neamul nostru în clipele lui de izbândă și mărire îl putem asemăna cu'n palat frumos și puternic. Palatul de aceea e așa de mândru și sigur, pentru că fiecare cărămidă stă la locul ei unde a așezat-o măiestrul și nu se mișcă, ci supoartă pârțica de sarcină ce-i revine. Și neamul românesc e clădit astăzi din milioane de cărămide, însă aici fiecare cărămidă își are **conștiința sa și puterea de a se mișca dela loc**, ele au puțință de a face palatul tare și de a-l nărui. Puterea aceea imensă însă, care poate ținea aceste milioane de cărămide din care este alcătuit palatul la un loc și care să îndemne ca fiecare să-și ducă sarcina sa, este **credința în Dumnezeu** așa cum au avut-o strămoșii nostri. De aceea biserica noastră are o nespus de grea și totodată frumoasă chemare de a da poporului românesc credință tare și neclătită în Dumnezeu, și nu o credință de formă, nu o vâpșeală pe dinafară, ci o credință adevărată, o forță sufletească activă.

Focul sfânt și lămuritor al lui Hristos trebuie aruncat în neamul nostru și în biserica noastră cu toată îndăzneala, cu toată convingerea și cu încordarea tuturor forțelor.

Nu este nici un neam atât de înclinat spre tot ce e bine, nobil și frumos ca neamul românesc, numai vorba aceea, să știi să-l miști, să știi să-l convingi și conduci și atunci i-se aprinde sufletul cu vâlvaie și face minuni. Românii cari în tranșee sub conducerea unor oficeri cu suflet superior au știut să lupte unul contra zece și douăzeci, dacă vor avea preoți cu sufletul mare și aprins, vor fi cei mai admirabili creștini.

Ne trebuiesc apostoli care să arunce focul sfânt și înălțător al lui Hristos în popor și să-l alimenteze cu convingerea și cu exemplul lor.

Unul mi-se pare că-l avem în persoana Înaltpreasfinției Sale Domnului mitropolit Dr. Nicolae Bălan, care și-a pus ca țintă a vieții sale întronarea „unui nou Duh în biserică din care să rezulte primenirea puterilor și înălțarea inimilor“.

Înaltpreasfințite Părinte! Te rugăm, mergi înainte fără nici o teamă, fără nici o șovăire la fețele oamenilor. *Ridică, sus, cu curaj sfânt, făclia din care să se reverse foc și lumină peste biserică românească și, atunci, fiți siguri că toți apostolii lui Hristos câți se vor găsi prin cele unghere ale României mari au să Vă urmeze până la moarte.*

Dr. Ștefan Cioroianu.

Hirotonirea și instalarea mitropolitului nostru

NICOLAE

(Continuare)

Mitropolitul primat Miron rostește cu cunoscutul dar oratoric următoarea frumoasă cuvântare:

Preasfinții frați întru Domnul!

Domnule reprezentant regal, D-le ministru, iubii credincioși!

„Pentru aceasta te-am lăsat în Creta, ca să îndreptezi cele ce lipsesc“.
(Pavel, Tit. 1—5).

Încunjurat de înalții ierarhi ai bisericii ortodoxe române din toate provinciile, — venit-am în mijlocul vostru de pe alte plaiuri, și totuși turma de credincioși, — adunați aicea, — cunoaște glasul arhipăstorului, venit din depărtare. Da îl cunoaște! Căci pe smerenia mea m'a învrednicit Dumnezeu, ca să rostesc ultima cuvântare „de adio“ în vechea bisericuță, care sta tocmai la acest loc și care s'a demolat înainte de a așeza piatra fundamentală pentru această măreață catedrală. Iară în această nouă biserică nu este piatră, care să nu știe povesti despre partea mea de muncă întru înălțarea ei, căci în calitate de membru al Consistorului de aci mie mi-a revenit sarcina a cătreiera arhidieceza Ardealului dealungul și dealatul, începând și desăvârșind în scopul zidirii cea mai succasă colectă publică, din câte s'au făcut până atunci în aceste ținuturi pe atunci strâmtorate și sărace; și glasul meu adeseori și în împrejurări foarte grele a răsunat aicea, precum și în toate satele ținutului întreg, propoveduind dragostea de lege și de neam, așa cum mai bine pot mărturisi aceia, cari l-au ascultat.

Dar n'am gândit eu nici odată, că preaputernicul și dreptul Dumnezeu, Cel ce conduce destinele popoarelor, mă va învrednici vreodată, să întru în acest sfânt locas, încunjurat de cei mai înalți ierarhi ai tuturor Românilor, în calitate de mitropolit primat al României, căreia să-i aparție și înstreinatul nostru Ardeal și în prezența sftnicului Maiestății Sale Regelui în treburi bisericesti, a marilor cugetători și învățați ai neamului și a unor vitezi generali ai țării, cari au contribuit la desrobirea lui.

Și iată, cum vin ca urmaș al vestitului și preavrednicului mitropolit al Ungro-Vlahiei *Theodosie* din Veștem, că după 222 ani să-mi dați seama despre modul, cum a-ți condus în vremuri de grele furtune naia ortodoxismului român și cum ați lucrat pentru salvarea lui și prin el pentru neamul românesc?

Mitropolitul *Theodosie* hirotonise la 1698 în catedrala dela București pe ultimul nostru mitropolit dela Alba-Iulia *Athanasie*.

Sforțările Maghiarilor de a slăbi pe Români și de a frânge legăturile seculare de unitate sufletească a celor de aci cu cei din vechiul regat, precum și uneltirile Habsburgilor celor cu diviza „divide et impera“ (învrăjbește ca să poți stăpâni) erau cunoscute la București; și se știa că tânărul călugăr *Athanasie* are lipsă de întărire în pravoslăvnicia credinței strămoșești.

De aceea spre al împiedeca de a face vr'un pas greșit, *Theodosie* i-a luat între altele și acest jurământ: „Mărturisesc..... să mă plec învățăturilor celor bune ale Preasfințitului meu stăpân și biruitor a toată țara Ungro-

Vlahiei, Kir Theodosie⁶. Iară patriarhul Dositei al Ierusalimului, care se afla atunci în București, — dându-i îndrumări — l-a sfătuit în 22 puncte, pe care le reasumează astfel: „*Ca să nu lungim vorba, poruncim Arhieriei Tale, să păzești dogmele, tainale și năravurile bisericii răsăritului, neclintite....* căci „*fără de pravoslavnica credință nici un om nu se poate sfăși.* „Iar când s'ar întâmpla „*vrăjbi și îndoiri la dogme sau la năravuri*“... să le scrii curat și să le dai în „*știire aicea, la cel după vreme Preasfințitul mitropolitul Ungro-Vlahiei, și Sfinția Sa cu soborul său....* „după sfințele pravile să aibă a deslega îndoirile și „*a trimite răspunsurile curat la arhieria ta...; iar de se vor vedea îndoirile mai pe deasupra să aibi a le trimite la Țarigrad, la Preasfințitul patriarh*) și „Sfinția Sa cu cel mare și sfânt sobor al Sfinției sale „*cu adevărat și fără de zăbavă va deslega îndoirile.... bisericilor dintra coace*“.*

Și fiindcă nu numai sărăcia cu duhul, ci și sărăcia materială era un motiv puternic al elatinării celor din Alba-Iulia, marele voevod Constantin Brâncoveanu al Munteniei, cel vestit în tot răsăritul pentru extraordinara sa dărnicie față de altarele credinței răsăritene și către Români de pretutindeni, știind că mitropolia ardeleană este săracă „*și să învăluește cu o corabie în mijlocul valurilor mării și să năpăstuește în multe chipuri*“ a dăruit sume frumoase de bani, odăjdii, cărți și moșia Merișani din județul Argeș, pe seama acestei mitropolii, ca să o poată scăpa și pe ea și pe conducătorul ei din ghiara pierzării.

Dar mai mult decât acestor bogate daruri a prețuit de sigur înțeleptul sfat părintesc, pe care l-a dat în o scrisoare a sa din 1701, prin următoarele cuvinte adresate Românilor din Brașov: „*Încredințați suntem, că Dumnezeu unora ca acestora, cari ocărăsc și nu cinstesc legea întru care s'au pomenit și înaintea lui Dumnezeu s'au făgăduit, — cu degrabă le va răsplăti.* „*Cel ce-și lasă legea sa și pofteste alta, i-a plătit dela dreptul judecător Dumnezeu.*”

Cu toate acestea paiangenișul întins de cei dela Viena, dela Strigoniu și de Ieșuții din Alba-Iulia, așa au cuprins pe Atanasie, încât încă în acelaș an a uitat de făgăduințele făcute la București și a rupt legăturile seculare de unitate sufletească cu biserica mamă, iscăbind actul unirii cu Roma, ce-i drept recunoscând numai pe *papa* și stăruind, că din vechile obiceiuri ale bisericii răsăritene nimic să nu se „*hălbutăluiască*“.

Cu toate că în măsura cea mai abundentă a-ți avut parte de toate urmările grele ale loviturii, cuprinse în cuvintele scripturei „*Bate-voi păstorul și se va risipi turma*“, totuși din cenușa morții așa zicând a-ți reînviat, v'ați știut reculege, v'ați știut întări și astfel nu numai a-ți salvat românismul ortodox sau ortodoxismul românesc, ci cu ajutorul Macedo-românului Șaguna și a

*) Vezi „Cronica veche a hirotonirilor arhieresti dela Mitropolia Ungro-Vlahiei“.

tuturor preavrednicilor ierarhi și fruntași ai bisericii de aci, ne prezintăți astăzi o biserică conștie de tăria credinței sale și bine organizată, încât — pe lângă toate mizeriile îndurate, pe lângă toate umilirile și persecuțiile grele, la care au fost supuși ierarhii și preoții — cu liniște deplină puteți afirma „*Lupta bună am luptat, credința am păzit*“...

Ce-i drept „Unirea“ a sfâșiat în două turma popoului român; dar grație — geniului nostru național și tenacității extraordinare a popoului nostru, precum și a atâtor scriitori și bărbați vrednici ai bisericii surori, unite cu Roma, — această sfâșiere dureroasă n'a avut pentru Români acele urmări funeste, ca la alte popoare din fosta Ungarie, ci — din contră — Români au știut și din acest atac strein să traga foloase pentru neam și cultura lui; încât puternica *conștiință națională* a ambelor biserici surori ne îndreptățește a nădăjdui, că geniul națiunii noastre va pregăti sufletele și împrejurările și va încalzi dragostea de frate până la acel grad, când — fermecați de unirea politică — ne vom închege și sufletește în aceeași unitate de lege și de credință, căci este preafirească vorba poetului „*Că toate — cum e în fire — se întorc la matca lor*“.

Răbdat-ați până în sfârșit; și iată ceasul mântuirii a sosit! Bătrâna noastră maică-sfânta mitropolie a Ungro-Vlahiei — mânăta de dorul fierbinte, pe care numai o inimă de mamă îl știe simți de a-și revedea și regăsi pe fiica-i înstrăinată, n'a avut răbdare a mai aștepta, ci luându-și toiaagul plecării, iată vine la voi, ca să vă îmbrățișeze cu un ceas mai iute și să reia din nou și pentru vecie firul întrerupt al vechilor și atât de folositoarelor legături ierarhice, pe care și cu ajutorul vostru și al bisericii din celelate provincii românești sperăm ale desăvârși pe temelile tari ale unei autonomii cu viață constituțională, mai ales că nici în vechiul regat nu există un singur ierarh, care să nu dorească din toată inima a se da bisericii autocefale întregite o asemenea organizație, aptă a contribui și pe viitor, cu tot și cel mai bun succes, la închegarea și mântuirea neamului și la consolidarea patriei, pentru care și în trecut cu atâta pricepere a lucrat.

Iar acum îndreptez cuvântul meu către tine, iubite în Hristos frate Nicolae, carele cu ziua de astăzi te-ai înălțat la vrednicia treptei arhieresti.

Sunt convins, că mâna mea, pe care cu împreună iturghisitorii vlădici — am pus-o pe capul tău, dându-ți supremul dar al arhieriei, va fi mai norocoasă, decât a preavrednicului meu înaintaș, a mitropolitului Theodosie, care a hirotonit arhieru pe Athanasie, ultimul mitropolit cu reședința în Alba-Iulia. Ceece acest ultim arhiepiscop și mitropolit a rupt, devenind — după cum zice istoricul Petru Maior — „*numai vicar episcopului latinesc al Ardealului, întru toate atârnat de porunca aceluia*“,*) — aceea sperez, că Frația Ta, întâiul arhiepiscop și mitropolit în România întregită din aceste părți, vei contribui a se închege și întări din nou și pe vecie.

*) Ist. bis. Românilor. BaJa 1813.

Fii fericit, că ai scăpat de umilirile și sbuciumările celor ce ți-au precedat în scaunele episcopilor de aci începând cu punctele lui Simion Ștefan, Sava Brancoviciu, Vasile Moga și până la umilirile de tot soiul e celor din zilele noastre; bucură-te că n'ai să mai conduci biserică prin strămtorile cele mai periculoase dintre Scylla și Caribdis, mulțămindu-te numai cu aceea că a-i putut salva moștenirea dela înaintași.

De aceea aștept ca întregă energia tineretelor s'o întrebuințezi prin *munca pozitivă* a lățirii credinței evanghelice, a îndreptării moravurilor, a sporirii așezămintelor de bisericăscă cultură și de filantropie, făcând ca această ramură a maicei noastre biserici strămoșești să devie cât mai rodnică, pentru fericirea vremelnică și vecinică a poporului credincios, după cuvântul Sf. Evang. Ioan: „*te-am rânduit, ca să mergi și să aduci roadă și ca roada ta să rămâie*” (XI—10).

Precum Sf. Apostol Pavel a zis ucenicului său Timotei, când la așezat episcop în Efes, — așa îți zic și eu: „*Nimenia să nu desprețuiască tineretele tale; ci fă-te pildă credincioșilor tăi cu cuvântul, cu viața, cu iubirea, cu duhul, cu credința și cu curăția* (I. Tim. 11—12) *cu fapte bune, (Tit II. 7), ca să îndreptezi cele ce lipsesc, (Tit. I. 5) căci aceasta făcând, te vei mântui pe tine și pe cei ce te vor asculta*”, (IV—16).

În deosebi: „*Predică cuvântul, stăruiește cu vreme și fără vreme, muștră, ceartă, îndeamnă cu toată îndelunga răbdare și cu învățătura, căci va veni vremea*” și acum este „*când nu vor suferi învățătura cea sănătoasă, ci urechile la basme se vor pleca*”.

Întru îndeplinirea acestei grele chemări, aibi încredere în ajutorul Celui de sus, căci — după făgăduința prorocului Isaia: „*Cei ce se reazămă pe Domnul, învoesc puterea lor, ca să sboare cu aripile ca vulturii, ca să alerge și să ostenească, ca să umble și să nu obosească*” (XL—31); iară psalmistul ne asigură: „*Că Domnul ajută pe unsul său, el îi va răspunde din cerul său cel sfânt prin Atotputernicul ajutor al dreptei sale*”. (XX—7).

Cu aceste cuvinte îți doresc ani mulți de mănoasă arhipăstorire.

După această avântată cuvântare a mitropolitului primat, P. S. Sa *episcopul Ioan I. Papp* cuvintează astfel:

În numele Tatălui și al Fiului și al sfântului Duh, Amin.

„Aceasta este ziua, carea a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'ânsa”. Ps. 117, v. 24.

Înaltpreasfințite Domnule mitropolit primat, Preasfântiților episcopi frați în Domnul, iubilei și popor!

Consistorul nostru mitropolitan în puterea dreptului său statutar, a convocat Congresul național la ședință extraordinară pe ziua de 13/26 Februarie a. c. în scopul îndeplinirii scaunului de arhiepiscop și mitropolit de aici, devenit vacant cu datul de 1/14 Octomvrie 1918.

Membrii acestei reprezentanțe legale a întregii noastre provincii mitropolitane de dincoace de Carpați, întrunindu-se în ziua pomenită aci la centrul mitropoliei în numărul cerut, și-au atântit privirea și și-au concentrat toată încrederea în persoana fiului arhidiecezei de aici Dr. Nicolae Bălan, pe atunci preot de mir și profesor la despărțământul teologic al seminarului Andreian, pe carele în ziua următoare, deci în 14/27 a acelei luni, l'a și ales cu mare însuflețire de arhiepiscop și mitropolit la acest scaun vacant.

Publicându-se votul congresului, alesul l'a privit de un simbol al inelului, care mireasa îl ofere alesului inimei sale, în consecință a declarat solemn, că se supune voinței lui Dumnezeu și primește alegerea căzută asupra sa, care declarare privindu-o și congresul din a sa parte tot de simbol al inelului, ce mirele îl închină iubitei sale, între acestea părți direct interesate s'a încheiat contractul învoelii împrumutate, sau după cum cetim la capul 195 din cartea lui Timoteiu, arhiepiscopul dela Tsalonice, s'a îndeplinit actul logodnei duhovnicești.

Deși acest act ca atare s'a îndeplinit în toată regula, totuși desăvârșirii lui trebuia să-i mai premergea cuvântul hotărâtor al altor doi factori superiori în drept și indispensabili, și anume: de o parte preaînalta întărire a alegerii din partea Coroanei, iar de altă parte examinarea canonică a alesului de către Preasfințitul Sinod episcopesc.

În vederea acestor două condiții clare și imperative, eu, încă în ziua a șaptea dela primirea actului electoral l'am și prezentat Maiestății Sale gloriosului nostru Rege Ferdinand I spre preagrațioasă exerciere a dreptului său suveran, și acum mai urma delegarea întrebării: *cum* să se constituie și *unde* să se întrunească Preasfințitul Sinod în scopul îndeplinirii afacerilor sale canonice.

Deslegarea întrebării fiind faptice de actualitate, în anumite cercuri se credea și discutabilă din motivul de notorietate publică, că pe când valabilitatea acțiunii și a concluzelor unui atare Sinod episcopesc este condiționată nu numai dela convocarea în regulă și în timp potrivit a membrilor, ci și dela prezența și conlucrarea cel puțin a încă unui episcop pe lângă mitropolitul respective locțiitorul de mitropolit al provinciei interesate, pe atunci mitropolia noastră ajunsă în situația excepțională de a avea numai un singur episcop, nu era în poziția de a-și putea constitui Sinod din episcopii provinciei sale.

Chestia însă nu era și nu putea fi discutabilă de aceea, pentru că procedura de constituire a Sinodului episcopesc este normată prin canonul 6 al Sinodului local din Sardichia, astfel că: mitropolia interesată are să reflecteze la ajutorul mitropoliei învecinate, prin urmare, pe câtă vreme sustă acest canon, care dă mitropoliei noastre posibilitatea de a-și constitui Sinod în provincia Sa, și astfel, pe câtă vreme stăm pe baza statutului nostru organic, examinarea canonică și sfințirea alesului nu putea avea loc decât aci la centrul arhidiecezei și mitropoliei interesate.

În fața acestei situații favorabile, conștient de chemarea și datorința ce-mi impune poziția ce ocup în organismul bisericii noastre de aici, eu, de loc ce am luat cunoștință oficială despre preagrațioasa întărire a alegerii de sub întrebare, am și urmat imediat dispoziției canonului provocat și atât prin scrisori oficioase cât și prin graiul alesului nostru, acum ierarh Nicolae, m'am adresat Înaltpreasfințiților mitropoliți și frați în Domnul din provinciile învecinate, București și Cernăuți și Preasfințitului episcop Nicodin dela Huși, cu recererea și rugarea respectuoasă: să binevoiască a osteni până aici spre a-mi da ajutor la îndeplinirea afacerii canonice de sub întrebare.

Că ce resunet a aflat recererea și rugarea mea în inimile fraților în Domnul, la cari m'am adresat, se învederează celalalt din înalta lor prezență în număr chiar mai mare decât ce credeam, prin ce și-au manifestat deosebita lor dragoste față de noi, și dorința de conlucrare armonica în viitor cu noi, cei de aici.

Prin expunerile de mai sus n'am urmat și nu urmăresc alt scop decât scoaterea la iveală și ridicarea la suprafața a avantajului, ce-l da bisericii noastre de aici însaș organizația ei de acum, așezată pe atari temelii de auto-determinare, care observate cu acuratețea și sfințenia cerută, îi fac cu posibila pe toată linia și între toate împrejurările esecierea liberă — fără vre-o influență din afară, — a drepturilor ei autonome și astfel ajungerea scopurilor ei determinate prin această organizație ca și așezământ de lege, cum s'a întâmplat și în cazul de față.

Iubit cler și popor!

Revenind acum asupra solemnității, cu care s'a celebrat sfânta liturgie și reprivind asupra mărețului act canonic, îndeplinit deja și a celui administrativ ce are să urmeze, pentru a căror deplinire ne-am întrunit din apropiere și din depărtare în număr atât de impozant aici în acest veșnic lăcaș al mării lui Dumnezeu, la acest izvor pururea curgător și datător de lumină și viață creștinească, de întărire și mângâiere sufletească, abia am putea afla cuvinte mai potrivite pentru caracterizarea acestei sărbători, decât cuvintele psalmistului: „*Aceasta este-ziua care au făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într'ânsa*”.

Da, ziua de astăzi este cu adevărat zi de bucurie și veselie generală prin însuși faptul, că prevedința divină ne-a făcut parte de soarele zilei acestui praznic de pomenire a plinirii făgăduinței Mântuitorului nostru Iesus Cristos, data sfinților săi învățăcei și apostoli în ziua măritei sale înălțări la ceriu: „*că le va trimite alt mântuitor*”, praznuim astăzi pogorirea Duhului sfânt peste acci învățăcei și apostoli, prin cari s'a format prima obște creștină și astfel s'a pus temeliala împărăției lui Dumnezeu pe pământ.

Pe când aceasta sărbătoare este zi de bucurie și veselie generală pentru noi toți precum a fost pentru străbunii și părinții noștri din toate veacurile, pentru Preasfințitul nostru ierarh Nicolae această sărbătoare este cu adevărat și zi de deosebită bucurie și veselie

speciala personala, pentru că astăzi a primit Preasfințitul dar al arhieriei cu o solemnitate fără păreche în tot trecutul bisericii noastre de dincoaci de Carpați, ceea ce se confirmă prin faptul de deosebită însemnătate istorica, că la îndeplinirea acestui act canonic am conlucrat cinci episcopi în frunte cu mitropolitul primat al României Dr. E. Miron Cristea, pe când sfințirea tuturor celorlalți ierarhi ai acestei mitropolii din câmpul vieții noastre constituționale s'a făcut numai de mitropolitul, respective locțiitorul de mitropolit cu ajutorul a câte un episcop sufragane, și numai fericitul întru pomenire Teofil Bendela s'a sfințit aici la 1874 de către mitropolitul locului cu doi episcopi sufragani.

Dacă însă pentru Preasfințitul mire ierarh Nicolae este praznicul de astăzi zi de bucurie și veselie specială personală, nu mai puțin este ziua de astăzi zi de adevărată bucurie și veselie specială pentru mireasa arhidieceza și mitropolie, care timp de peste un an și jumătate așteaptă cu nerăbdare să depună vălul greu al văduviei.

Înaltpreasfințite Domnule arhiepiscop și mitropolit!

Astăzi, după darul și după voința celui preainalt te-ai învrednicit de preasfântul dar al arhieriei, astăzi dară, când te-ai îmbrăcat cu podoabe alese, când ți-s'a pus pe cap coroana ca și unui mire și astfel te-ai cununat cu mărire și cu cinste, poți mărturisi cu apostolul neamurilor (Evrei cap. v. 4) precum constatăm și mărturisim și noi, că „*nu tu însuși te-ai îmbrăcat în aceastea podoabe, că un tu însuși ți-ai dat această mărire și cinste*”, ci la aceasta dignitate te-ai ridicat și această cinste ți-a dat-o biserica noastră vie, reprezentanța clerului și a poporului mitropoliei noastre, care te-a ales de cap și conducător al ei; Majestatea Sa, gloriosul nostru domnitor Ferdinand I. prin preagrațioasa întărire a alegerii și preasfințitul nostru sinod episcopesc, care cenzurând partea canonică a alegerii, te-a aflat vrednic de preasfințitul dar arhieresc.

Și acum după ce ți-s'a pus pe umeri omoforu ca și simbol al plenitudinii darului arhieresc, după ce ai îmbrăcat mantia, care decorează umerii tăi și-ți va servi de simbol al obligământului de-a aduna și ocroti pe toți credincioșii și de-a încălzi sub aripile tale toate așezămintele noastre religioase morali și culturale economice cu căldura dragostei arhieresti, cum adună, cum ocrotește și încălzește găina puilor sub aripile ei, ar urma să-ți predau și toiagul arhipăstoririi sufletești și intronizarea în scaunul pentru care ești ales; dar nainte de a face acestea dau loc cetirei înaltului decret regal despre întărirea alegerii tale ca atare.

Înterupându-și P. S. Sa episcopul Aradului cuvântarea, dl ministru de culte și instrucțiune publică, P. P. Negulescu cetește următorul Decret:

FERDINAND I-ii

prin grația lui Dumnezeu și voința națională

Rege al României

La toți de față și viitori sănătate

Asupra Raportului Ministrului nostru Secretar de Stat

la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii cu Nr. 20097 a. c.

Am decretat și decretăm:

ART. I. Prea Sfințitul nou hirotonitul Arhiercu Dr. Nicolae Bălan este imputernicit, până la data investiturii Sale legale ca Arhiepiscop și Mitropolit al Arhidiecezel Ardealului, să conducă arhidieceza pentru care a fost ales și hirotonit.

ART. II. Ministrul nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispozițiilor prezentului Decret.

Dat în București la 26 Mai 1920.

(ss) FERDINAND.

Ministrul Cultelor și Instrucțiunii

(ss) P. P. NEGULESCU.

După cetirea acestui Decret Preasfințitul episcop al Aradului Ioan I. Papp conduce pe ierarhul Nicolae la scaunul de arhiepiscop și mitropolit și deodată cu predarea toiagului arhipăstoresc continuă vorbirea precum urmează:

Inaltpreasfințite Dle arhiepiscop și mitropolit!

Încununat acum cu toată mărirea și cinstea cuvenită unui ierarh al bisericii noastre ortodoxe române îți predau acum acest toiag arhipăstoresc, cu care vei avea să aperi turma cuvântătoare contra tuturor vrăjmașilor văzuți și nevăzuți și să o conduci la pășunea cea adevărată și mântuitoare de după porunca și învățătura Mântuitorului nostru Isus Hristos.

Și acum investit cu acestea podoabe ca și arme duhovnicești, te introduc și te declar de introdus cu toată solemnitatea în scaunul vacant de arhiepiscop și mitropolit al nostru, conform dispoziției din Statutul nostru organic ca și așezământ de lege.

Țin de prisos să accentuez drepturile și datorințele speciale îmbinate cu aceasta demnitate rezervată de prevedință pentru aleșii săi, pentru că acestea sunt accentuate în mărturisirea și jurământul de credință făcut astăzi înaintea lui Dumnezeu și a marelui public venit la acest ospăț de mare înșămănatate al bisericii noastre naționale ortodoxe române.

Ating însă trebuința de a avea în vedere adevărul cuvintelor scripturii, „că tot arhiercul, care se ia din oameni, pentru oameni se pune spre cele ce sunt cătră Dumnezeu, ca să aducă daruri și jertfe pentru păcate” (Evrei cap. I, v. 1), să mai ai totdeauna în vedere și datorințele simbolizate prin celea trei râuri de pe icoana vulturului, pe care ai stat la depunerea jurământului și la mărturisirea credinței, la care mai adaug: că pe cât este de frumoasă și sublimă chemarea și îndreptățirea arhiercului de a lucra și de a face să se lucre pe toate terenele și cu toate mijloacele legale pentru dezvoltarea și întărirea sentimentului religios în popor, pentru ridicarea culturii lui intelectuale și morale și pentru readucerea lui la viața creștinească după brazda trasă de Mântuitorul nostru Isus Hristos prin sfintele sale învățături, pe atât de frumoasă și sublimă este și datorința

lui de-a îmbina darul cu rugăciunea, pacea cu dragostea și rigoarea cu dreptatea, că astfel să împace cerul cu pământul și pe om cu Dumnezeu creatorul și ocrotitorul lumii văzute și nevăzute.

Preasfințite ierarhe Nicolae,

Introdus acum cu toată solemnitatea în acest scaun de arhiepiscop și mitropolit și văzând mulțimea poporului, care a venit să ia parte la acest ospăț al cununiei Tale, știu să-mi dau seamă de adevărul, ca Nicolae însemnează „biruitor de popoare” și că sfântul ierarh Nicolae al cărui nume porți, s'a făcut vrednic de acest nume prin faptul, că el a biruit slăbiciunile și păcatele multora, pe cari i-a adus la viață neprihântă și plăcută lui Dumnezeu.

Dându-mi seamă de aceasta nu pot tănui nici adevărul, dacă la tunderea întru monah ți s'a lăsat acest nume primit în sfântul botez, aceasta s'a făcut la insistența Ta bazată pe dorința vrednicilor tăi părinți, cari ți-au dat numirea acestui sfânt ierarh Nicolae, ca pe numele lui și în activitatea ce dorești a o desvolta pe terenul vieții moral-religioase să o ai de model.

De aceea închei vorbirea mea cu rugarea ferbinte la tronul Părintelui ceresc: să-ți dea zile senine cu viața pașnică întru ani îndelungați ca să poți satisface dorințelor și aspirațiilor clerului, poporului arhidiecezei și mitropoliei noastre, legate de alegerea ta, și să-ți vezi realizat idealul de care ai fost cuprins în momentul, când ai făcut declarația că primești această alegere.

Doresc ca ziua de astăzi să fie începutul unei epoci de renaștere a vieții creștinești și de înaintare a bisericii noastre vii, a clerului și poporului nostru, pe toate terenele vieții religioase-morale culturale și economice, spre mărirea lui Dumnezeu, spre binele patriei noastre și spre mulțămirea sufletească a ta și a noastră a tuturor. Amin.

(Urmează)

Cercetașii nostri.

Duminecă în 13 Iunie n. cercetașii cohorței „Eftimie Murgu” din Caransebeș au depus jurământul solemn pe legile cercetașiei. În scopul acesta „Clubul didactic” din loc, a ținut să deie acestui important act din viața cercetașilor atențiunea cuvenită, făcând ca el să se săvârșească în cadrul unei prea frumoase sărbători a tinerimei noastre școlare din localitate. Tinerimea întregă a participat cu steagurile cohorței la liturgia solemnă pontificată în catedrala noastră de nou alesul episcop P. C. Sa arhimandritul Dr. Iosif Tr. Badescu, de P. O. protopresbiteri S. Șandru, G. Petrescu și de M. O. presbiteri G. Noaghea, D. Soceneanțu, F. Popp și P. Magdescu.

La finea s. liturgii se face procesiunea la crucea cea mare din piața Unirii unde, după sfințirea apei, P. C. Sa arhimandritul Dr. Iosif Tr. Badescu, în fața autorităților, a tinerimei și a publicului adunat, ține o instructivă cuvântare tinerilor cercetași, arătându-le rolul frumos ce-l are cercetașul întru făurirea caracterelor creștine.

Mănecând dela pericopa zilei în care se vorbește despre chemarea apostolilor, P. C. Sa face o nimerită asemănare între aceasta și chemarea cercetașilor, cari, precum apostolii ascultând de glasul Domnului lasă ale lor și-i urmează, așa și cercetașii la glasul de chemare al înaltului lor comandant A. S. R. Principele moștenitor Carol, cu drag se înrolează în jurul lui, făcându-se propagatori însuși ai sublimelor devize cercetașești. Imploară ajutorul celui Preainalt și binecuvântează viitoarele lucrări ale cercetașilor.

În sunetul energicelor acorduri: „Eroi au fost, eroi....“ ale reuniunii de cântări de sub dibacea conducere a maestrului reun. prof. P. Bancea, P. C. Sa Sa arhimandritul Dr. Iosif. Tr. Badescu, predă steagul cohorții delegatului Marei Legiuni, directorului S. Evuțian. DSA cu o mică alocuțiune predă acelaș steag conducătorului cohorții, prof. G. Neamțu, prea vrednicului colaborator al delegatului M. L. întru înfaptuirea cohorții noastre care, în cuvinte bine simțite asigură pe directorul liceului despre munca pozitivă ce o va realiza cohorta „Eftimie Murgu“ de sub conducerea sa.

Ia cuvântul apoi simpaticul director al liceului „Traian Doda“ Dl Sabin Evuțian care, după ce mulțumește autorității bisericesti pentru tot concursul dat sarbătorii prezente, ca și autorităților militare și civile pentru viul interes ce-l poartă cercetașilor, în cuvinte iubitoare de adevărat parinte și de frate mai mare a-l cercetașilor, li aduce aminte băieților săi de dragostea cea caldă și înflăcărata cu cari toți dearândul au îmbrățișat ideea cercetașiei și de nobilile îndatoriri ce și le ia fiecare din ei pentru înălțarea flămurei sufletului românesc și a patriei cinstire jurând, azi, pe legile cercetașului român. Tăleul mult grăitor al cuvintelor acestui eminent dascăl al neamului și zelos înfaptitor al cercetașiei noastre, pe care suntem fericiți că l avem în fruntea liceului nostru, au impresionat sincer inimile auzitorilor.

Urmează jurământul solemn al cercetașilor, cari în unități succesive se prezintă în fața steagului cohorții și rostesc formula jurământului citita de delegatul M. L. și sărutând crucea din mâinile P. C. Sale arhimandritului Dr. Iosif Tr. Badescu și binecuvântați de P. C. Sa, se retrag în cea mai ireproșabilă ordine la locurile lor. Unitățile cele dintâi la jurământ au fost cele ale liceanelor cercetașe. Ti-s'au umplut ochii de bucurie văzând ținuta lor plăpândă, delicată și totuși atât de demnă și plină de conștiința frumosului rol ce-l au în legăturile cercetașiei.

La sfârșitul depunerii jurământului se împart premii celor mai zeloși cercetași. Se premiaza cercetașul I. Pârvu cu 250 cor., cercetașul L. Oprea cu 150 cor. și cercetașul V. Cornea cu 100 cor. Cu laudă se disting cercetașii N. Domăneanțu, N. Horescu, I. Mihața, V. Piteș și cercetașa Minerva Danciu, toți pentru dragostea cea mare ce o manifestează pentru cauza cercetașiei.

Ca încheiere a sarbării, cercetașii cu muzica militară în frunte defilează înaintea steagului, a delegatului M. L., a autorităților bisericesti și lămești într-o

ținută atât de croică, încât store admirația profundă a publicului întreg. Plăns-am de bucurie tineri și bătrâni, văzând atâta noblețea și demnitate în prezența dragilor noștri cercetași, nădejdea de mai bine a neamului nostru românesc.

Sa ne trăiți la mulți ani, bravi și scumpei cercetași, înseninându-ve prin tineretea și bunătatea inimii voastre, sufletul și gândul, adese încărcat cu griji și răspunderi pentru prezentul și, deatâtea ori, pentru viitorul sufletesc, al neamului nostru. le.

Ș T I R I

REDAȚIONAL. *Lipsa culegătorilor lucrători în atelierul nostru tipografic a întârziat peste trei săptămâni apariția „Foi Diecezane“. Rugăm deci scuzele cetitorilor și mai ales a colaboratorilor noștri, cari vor înțelege de ce întârziem cu publicarea articolelor trimise. Ne mai năcăjește și lipsa de hârtie încât, probabil, pe viitor vom fi siliți să aparem numai în 4 pagini, până la procurare hârtiei necesare.*

Călătoria M. Sale Reginei. M. Sa Regina noastră Maria va face în luna Iulie cură la Vichy. După aceea va pleca în Italia, unde se va întâlni cu principele Carol, care se reîntoarce în Europa din călătoria făcută în extremul Orient. În tot timpul petrecerii M. Sale în Italia, Regina noastră va fi oaspele perechei regale italiene.

Constituirea „Cruții Roșii Române“, secția Caransebeș, s'a făcut în 29 Maiu nou în prezența unui public foarte numeros de domni și dame din orașul nostru. A fost ales armatorul comitet: Prezidentă Dna Elena Dr. Cioloca; viceprezidenți: dna Bappert, Dna Livia Rațiu, dnii Fr. Pauck și Dr. C. Cornean; secretari: dna Eug. Sabin Evuțian și P. Fotoc; cassar: dna Elisaveta Neamțu; consori: dna M. Schteinschneider și dl Dr. G. Lăbonțiu.

Necrolog. În vârstă de 38 de ani s'a stins subit căpitanul dela reg. de infanterie 96, *Victor Sachs*, din Caransebeș în 2 Iulie 1920. În mormântarea i-s'a făcut cu mari onori militare Luni în 5 Iulie a. c. la ora 8 a. m. în cimiterul rom. cat. din loc, însoțit de nemângăiata sa soție care cu mar. greutatea din Iugoslavia a putut străbate nu ca să se întoarcă la valtra sa cu bucuria revederii, ci ca să-și petreacă la ultimul drum pe bunul soț pe care-l lasase deplin sănătos la plecare, de jalca soldaților săi, cari îl plâneau ca pe tatăl lor pentru dragostea ce le-o purta și de elita păturei noastre culte ale cărei manifestări culturale deși străin de origine, totdeuna și cu iubire le cerceta. Odihnească în pace!

— *Iuliana Linba născ. Iovescu* învățătoare pensionată, a murit în 24 Iunie 1920, după un mob greu, plin de suferințe, în al 51-lea an de viață. În mormântarea i-s'a făcut Sâmbătă în 26 I. c. la orele 4 d. a. în cimiterul gr. or. din Lugoj. Odihnească în pace!

Înăugurarea operei române din Cluj, s'a săvârșit cu multa însuflețire Marți în 1 Iunie a. c. Cu acest prilej s'a reprezentat Aida. Interpretarea operei a fost deplin reușită și publicul a aclamat neconținut pe vrednicii artiști ca și pe inițiatorul operei noastre Dl Tiberiu Brediceanu. Asemenea și prestațiunile orchestrei, compusa din 70 de membri, și decorurile scenice au fost la înălțime. Opera română din Cluj își va urma de acum regulat activitatea spre mulțumirea tuturor iubitorilor de artă frumoasă.

Retragerea coroanelor și rublelor. Consiliul de miniștri a semnat jurnalul, autorizând pe ministrul finanțelor cu semnarea convenției cu Banca Națională, care va împrumuta statului 5 miliarde de lei, meniți a servi escluziv în înlocuirea coroanelor și rublelor precum și a emisiunilor monedă ale Bancii generale.

România presidează lucrările de lichidare ale băncii austro-ungare, la propunerea și dorința aliaților. Cu această însărcinare, România va delega la Viena, pe fostul ministru al finanțelor, Oscar Kiriacescu.

Nenorocirea dela Anina. În minele de cărbuni din Anina s'a întâmplat o mare nenorocire. Într-o parte a minei depozitul de dinamită a explodat din motive necunoscute, în momentul când minierii din secția 3 și 4 au voit să părăsească mina. Îndată după explozie, mari nori de fum au cuprins interiorul minei, împiedicând orice acțiune de salvare. După limpezirea atmosferei, directorul minelor cu o secție de salvare a pătruns în interiorul minei. Până acum sunt 136 morți, 36 otrăviți de gaze cu puține nădejdi de viață și 20 minieri dispăruți. Parchetul din Timișoara a început să ancheteze teribila nenorocire.

Rechiziționarea și prețul cerealelor noi. Guvernul a hotărât rechiziționarea întregilor producțiuni de grâu, secară, orz și rapiță de pe proprietățile mai mari de 100 de hectare în vederea însământărilor de toamnă. Prețurile de rechiziție sunt: 12.000 lei vagonul loco moșie pentru grâul de 74 kgr. greutate hectolitrică și cu 5% la sută corpuri străine; 10.000 lei secara de 70 kgr. greutate hectolitrică; 9000 lei orzul de 60 kgr. greut. hect. și 20.000 lei vagonul de rapiță. Plata semințelor rechiziționate se face în două rate: prima la 1 Iulie și a doua la predare.

Ungaria a semnat pacea. Reprezentantul guvernului ungar, general Carol Soos, a semnat în 4 Iunie a. c. în numele Ungariei, tratatul de pace la Paris. În semn de doliu, în aceasta zi, toate oficiile publice au fost închise. Oprită a fost circulația căilor ferate în întreaga țară, iar în capitală tramvaiile și prăvăliile au rămas ziua întreagă închise. Președintele camerei Rakovszky a adus la cunoștința adunării naționale că Ungaria a fost silită să iscălească o pace ce conține condiții imposibile de împlinit și, că, toate nedreptățile vor fi răzbunate. De teritoriile pierdute a spus președintele: „ne despărțim siliți, dar nu pentru totdeauna”. Ba, fiți liniștiți, vă asigurăm, -- pentru totdeauna!

Daruri. I. Pentru premii de examene la școala primara de stat din loc, au dăruit Dnii: Petru Popovici comerciant 200 cor. Dr. V. Budințian 50 cor. Const. Călțion iun. 60 cor. Aurel Maier 50 cor. Dr. Cornel Cornean 30 cor. N. Mihuț fabricant 50 cor. Dr. I. T. Badescu 40 cor. Dr. G. C. Lăbonțiu 60 cor. N. Banaduc 20 cor. N. Bauer fabricant 20 cor. Ioan Humița inv. 10 cor. Coloman Egi 10 cor. Carol Schwab 200 cor. În total 800 cor. Dl Dr. N. Dragu ne-a dat operele lui Creangă. S'au cumparat cărți literare, cari s'au distribuit ca premii de 210'80 cor. În bani s'a împărțit elevilor buni și mai săraci 527 coroane, iară restul de 68'20 cor. s'a adaus la fondul bibliotecii tinerimii. Dlor donatori mai sus numiți, le exprima mulțămintă *Dirrecțiunea școlii.*

II. Pentru Premii de esamene, la școala de ucenici meseriași din loc au dăruit: „Corporațiunea meseriașilor” 60 cor. Domnii E. B. Keppich 60 cor. C. Emmer 20 cor. Leopold Radó 20 cor. În total 160 cor. Dnul E. B. Keppich a mai dăruit și 2 cărți mari, de specialitate, una pentru un comerciant, alta pentru un meseriaș. Asociația culturală din Bănat ne-a dat 21 de cărți literare. Sumele de mai sus, precum și cărțile s'au dat ca premii ucenicilor cu purtare bună și cu spor la învățatură. Donatorilor le exprimă mulțămintă *Dirrecțiunea școlii.*

Mulțămintă publică. La îndemnul dlui preot Ioan Gherga și soția Talida au dăruit sfintei biserici gr. or. din Icloda: Econoama Ana Petu și Anastasia Miloș un steag țasut din lână de coloare vânăță; Eva Bogdan și Anița Baboni unul de coloare galbină; Iconia Jura unul de coloare roșie; Nasta Jura, Ana Ghila, Floare Jura și Eva Crainic unul de coloare neagră; Maria a lui Ioan Laza unul vânăț mic, steagul școlariilor, țasut cu pui; Dna preoteasă Talida Gherga un steag vânăț albastru; Persida Ghila și Brândușa Vasii un steag galbin. Mai departe, maestrul George Bogdan a binevoit a face ruda la steagul galbin și faurul Toma Martin a făcut cloambele la toate steagurile, ceea ce prin aceasta li-se aduce mulțămintă și să-i țină bunul Dumnezeu la mulți ani ca și pe viitor să poată face astfel de daruri frumoase. *Iancu Băcilă* fost învățător în susnumita comună.

Cronica culturală și literară.

»*Viața Românească*«, numărul 2, apare în aceleași bune condiții, ca și în trecut. Atâta varietate de subiecte, frumuseți literare și preocupări culturale sbucnesc din această revistă, a cărei nobila chemare e a-ți îmbogăți sufletul, înălțându-ți conștiința morală prin faptul, că din haosul frământărilor actuale încearcă și izbutește a prinde firul conducător, care, desprinzându-te din încheștarea nimicitoare a atmosferei de dureroasă depresiune morală — ce stăpânește astăzi multe suflete slabe de inger, să-ți poată

vrăji înaintea ochilor sufletesti luminoase perspective de mândru viitor. Citești cu plăcere literară zguduitoarea povestire a lui Jean Bart: „Cu Rușii în Delta” din care vezi până unde poate merge furia deslănțuită a bestii roșii, nimicitoare prin revoluție a tot ceea ce a crescut frumos și mare prin firească evoluție, înțelegând adevărul adânc exprimat de scriitor prin convingătoarea caracteristică a personajului sau Talek, care: „purta închis în sine însuși secretul acelei suverane înțelepciuni, ce trebuie să stea la temeliea vieții”. Demostene Botez ne aduce în poeziile: „Putrezim” și „Singurătate” ceva din înfiorările triste ale vieții. Orizonturi largi deschide frumosul, limpedele și convingătorul studiu științific al lui I. Petrovici: „Metafizica și legitimitatea ei”. Mișcătoare este povestirea lui R. Cioflec: „Clopotul”; studiul critic al lui D. I. Suchianu despre marele scriitor englez: „Thomas Hardy” lamurește minuțios concepția de viață a acestui scriitor. Mult humor rustic n povestirea lui Ioan Mironescu: „În drum spre Braniștea”; talentatul scriitor G. Galaction într-o admirabilă formă literară, cu avântat lirism zugrăvește în: „Hârcă pentru hârcă” ceva din misticismul sufletelor patologice. Și, pentru-ca mișcarea vieții intelectuale românești și străine să fie deplin luminată, ni se dau instructive cronici, scrisori, miscellanea, admirabile recenzii literare, revista revistelor. Remarcăm: „Scrisori din Cluj” de Al. Ciura pentru multa căldură și adâncă îngrijorare ce resuflă din ele în fața îngrijorătoarei crize morale, ce stăpânește astăzi aproape toate clasele sociale ale neamului nostru. Pentru cultivarea gustului artistic revista are și succese reproduceri după tablouri artistice. V. R. n'ar trebui să lipsească de pe masa nici unui cărturar român ce ține la preocupările gândului și frumusețile sufletului românesc. O recomandăm deci cu toată căldura cetitorilor noștri. Prețul 80 lei pe an. Redacția și administrația Iași, strada Lăpușneanu 33.

»*Umbre*» cel mai nou volum de povestiri al lui *Sadoveanu*, ne vine ca o adevărată binefacere. Îl prinzi în mâni cu o cucernică evlavie, pentru-că bănuiești închis în filele lui zvâcnirile unui suflet de scriitor mare, înzestrat cu calități excepționale, cari, ca mâine, o să ne dea mult așteptatul roman românesc modern, oferindu-ne posibilitatea de a ne ridica și în această privință la nivelul civilizației mondiale. Sorbi din potirul lui atâtea frumuseți înviorătoare, încât nu-ți poți părăsi, până când nu l-ai isprăvit. Încântătorul mod de povestire, așa de bogat în imagini răpitoare, te cucerește dela primele rânduri și treptat... treptat ești atras în lumile fericite ale impersonalității, dându-te cu totul în puterea

vrăjita a artistului, ce revărsa asupra sufletului tau un val luminos de bunătate și mila și dragoste de oameni și natură. Totul pornește din suflet pentru suflet. Cele mai puternice și mai vecinice porniri ale sufletului, pornirile iubirii sunt zugrăvite cu atâta putere de tinereță, sănătate și verosimilitate, încât uneori îți parca iluzia, că sunt smulse chiar din sufletul tau. Astfel de idile de dragoste avem în: „*Strop de rouă*”, „*Întâia iubire*”, „*Vidra*”, „*Cotitura*”. Marea cauza socială, ce cutremură astăzi lumea din temelii, nu poate lăsa pe scriitor impasibil. Ea-i smulge pagini mișcătoare în povestirea: „*Pe ploae*”, unde se face o magistrală psihologie a țaranului, împăcat filozofic cu toate năcazurile cerului și a le pământului și între concepția de viață așa de inferioară a boerului, care-și pierde iute sarita, chiar și în tața umbrei năcazurilor. De aci apoi taria legendară a saraciei și slăbiciunea molie a plutoerației. În „*Povestea cu Dumitrache Căcaci*” cel zgârcit ești mișcat până la lacrimi de felul cum se zugrăvește contrastul izbitor dintre sufletul saracului milos și al bogățului căinos. În: „*Un precursor*” cu un mușcător sarcasm ni se descrie un anume individ „ce făcea parte din seminția marilor revoltați” din simplul motiv, că nelucărând nimica, flămânzea, neîndurându-se „para malajată a piei în gura lui nătăfleată”. În: „*Un stibaș vechiu*” se pune în gura unui personaj constatarea tristă, care se'nalta la rangul de problemă, sau mai bine zis de plagă socială-națională, și care e următoarea: „În ziua de azi să fie fata cât de bună, fără zestre nu se poate mărita”. Problema e rezolvată în mod mișcător și mulțumitor pentru părinții cu fete lipsite de zestre de sute de mii... Toate acestea nu sunt decât bucați vii, smulse din framântările sufletului național, și lustruite cu atrăgătoarele și fermecatele colori eterne ale artei. Recomandăm tuturor cetitorilor noștri volumul lui Mihail Sadoveanu „*Umbre*” atât pentru neîntrecuta frumuseță a limbii, cât și pentru nouitatea subiectelor și extraordinara putere de zugrăvire a caracterelor și darurilor pământului românesc, sfințit prin grele jertfe bimilenare. Prețul 10 lei. Editura „*Viața Românească*”. Iași 1920.

im.

Primul an de școală românească la școala primară din Caransebeș. În zilele de 7—12 Iunie n. s'au ținut examenele la școala primara națională din Caransebeș. Aceste examene au fost o adevărată surpriză pentru publicul caransebeșan. Școala a trecut prin grele împrejurări ale tranziției, cerând multa muncă și mult tact. Mulțumită agilității ei director și zeloșilor sei învățatori a putut să secere după abea un an de muncă mulțumirea și admirarea obștei. Modestii

dascăli închiși între cei patru pereți ai școlii nebagăți în seama de nimeni, au muncit cu zel și râvnă și au putut arăta ce e în stare, să facă omul, când e la locul său. Nu numai că s'a făcut spór mult în acest prim an de cultură românească, și s'a știut planta aici de simplul mănunchi de învățatori, viața și spirit româneș. însuflețire și dragoste pentru cultura românească. Au putut vedea aceia, cari s'au interesat de examenul acestei școlii cu câtă ușurință și dexteritate manuiăza dulcea noastră limbă românească elevii de alta naționalitate, corect, clar, fără greșeli de accentuare sau exprimare. Munca și străduința corpului învățătoresc dela școala primară din Caransebeș ar trebui să servească ca pildă multora din statul învățătoresc ca și altor factori, cari au chemarea să muncească în ogorul culturii noastre naționale destul de întelenit și cari n'au știut să se însuflețască de măreția vremilor mari în cari trăim. Ce s'a lucrat la școala primară din Caransebeș au spus-o oameni cu vaste cunoștințe de școală ca Dr. Traian Badescu, protopop Andrei Ghidiu, Dr. C. Cornean secretar conzistorial, directorul liceului Sabin Evuțan și alții, cari au luat parte la aceste examene. Dorim școlii din Caransebeș și învățătorilor ei să devie în viitor forul de lumină călăuzitoare pentru celelalte școlii ale noastre, ca cultura poporului nostru să ajungă acolo unde trebuie să fie. *etc.*

Despre frații noștri din Banatul subjugat. Cu mari greutate și întârziere a străbătut aici glasul durerii înăbușite a unui frate al nostru de dincolo de linia demarcațională, care ne învinovățește, că i-am dat uitării, cauza lor se tratează cu condamnabila superficialitate. Indignat de informațiunea unui ziar, că la congresul național din Sibiu s'ar fi raportat că „peste linia de demarcație ar fi rămas vre-o 10 școlii confesionale”, ca cunoscător temeinic al situației de acolo ne comunică următoarele date autentice: 1. Școlii confesionale române sunt a) în protopopiatul Bisericii-albe 2, b) în protopopiatul Verșetului 17 active și 4 sistate interimar, c) din dieceza Aradului în 8 comune 19, deci laolaltă: 38 respective 42 școlii. 2. Școlii naționale grănicerești a) în protopopiatul Bisericii-albe 2, b) în protopopiatul Verșetului 21, c) în protopopiatul Panciovei 49, laolaltă 72 școlii. 3. Școlii comunale și de stat în comune românești a) în protopopiatul Verșetului 8, în protopopiatul Panciovei 20, c) în dieceza Aradului 9 laolaltă 37 școlii. Prin urmare nu circa 10 școlii ci 147 respective 151 școlii pentru populația română de 155.642 suflete. Durerea ne copleșește gândindu-ne la acești frați ai noștri, amenințați să rămână fara conducători, refugiindu-se mereu

preoții și învățătorii dinaintea șicanelor stăpânirii dușmănoase și rugăm colegii noștri, cari scriu la gazete, să țină seama de setea înfiorată, cu carea e așteptată slova tipărită aici, trecută dincolo cu risicul vieții, și cel puțin să nu împingă la desperare pe frații lor prin tratarea ușuratică a suferințelor lor, dacă nu îi pot întări și însufleți. *ag.*

Hotărât, rugarea catihetilor bucovineni către conzistorul arhidiecezan din Cernăuți, de a se înființa la facultatea teologică de acolo, o catedră de pedagogie care să se ocupe temeinic cu principiile de educația rel.-morală a tinerimii, învățământul practic al religiei și aplicarea principiilor moderne pedagogice în învățământul religios, — este dintre cele mai salutare, dat fiind că problema catihizării tineretului nostru școlar, n'a fost nicicând mai actuală, ca și azi, pentrucă, cu adevărat, fericirea României de mâine, se va fundamenta numai printr'o educație morală dintre cele mai ideale, coborând cu toată taria cuvântului și, a faptei mai ales, toată iubirea Domnului, în inimile nevinovate și primitoare ale copiilor noștri. Noi cerem și sistematizarea, la Cernăuți ca și la București, a unei catedre de specială oratorie bisericească, pentru formarea predicatorilor-misionari în lung și latul României noastre până în cel mai îndepărtat și uitat cătun al pământului românesc căci, durere, preoțimea noastră, o spunem fără teama de a putea fi desmintiți, prea puțin ostenește pentru datorințele legate de amvon.... Și mai cerem, intensificarea studiului exegetic cu comentarea integrală a N. T., încât nici o iotă din aceasta parte a Scripturii să nu rămână nelăluată candidaților de apostolie, a căror viitoare pozitivă pastorie a sufletelor este strâns legată tocmai de priceperea deplină a cuvântului divin.

Ca și până acum marele ziar bucureștian „*Dacia*”, întemeiat de neuitatul nostru Vlahuța și Brătescu-Voinești, continuă să apară în aceleași condiții de cinstită obiectivitate întru judecarea întregii noastre vieți românești. De un timp încoace însă, aceasta corectă conduită se mai înfrățește și cu savoare unui scris ce înlănțuie și face din „*Dacia*” cel mai plăcut și cetit cotidian românesc. Când facem aceasta constatare, ne gândim la colaborarea cea mai nouă ce-o dă „*Daciei*”, academicianul și mult seninul nostru savant iubit *D. Sextil Pușcariu*. Articolele lui: „*Mitropolitul Nicolae*”, „*Academia Română*” și „*Impresii din București*” sunt deadreptul sculptate ca de mâna unui fin măiestru, și tocmai de aceea prin tot cinstitul caracter informativ și adevărul lor prins neperitor în haina frumosului artistic, ele vor rămânea totdeauna

documente neclintite ale vremii pentru care s'au scris. Dar „Dacia“ ne este simpatică și pentru alt nume scump, cel al Dnului *M. Brateanu-Voinesti* chiar atunci, când silit de răutatea atât de inexplicabilă a unor scriitori de real talent, face un strașnic sechizitoriu învalificabilei atitudinii de anumite moravuri literare românești în „O lamură“ și „Răspuns“, aparând paternitatea *singură* a piesei sale „Soneta“ față de scriitorul A. Herz și îndrăzneța acuza a Dnului T. Arghezi și, pentruca „Dacia“ are în legăturile ei de colaborare pe cel mai mare poet al zilelor noastre: *D. Nichifor Crainic.* *et.*

Partea oficială.

Nr. 971 E. ex 1920.

Notă oficială.

Sinodul eparhial cu concluzul său ddto 6 Aprilie 1920 Nr. prot. 23 a îndatorat pe toți preoții din dieceză de a fi membri la fondul preoțesc pentru ajutorarea văduvelor și a orfanilor remași după preoții reposesați din dieceza noastră, socotinduli-se anii cari se numără la fond cu începere dela anul 1891, de când li-s'a computat preoților anii la acest fond.

Caransebeș în 30 Maiu 1920.

Filaret Musta

arhimandrit, vicariu episcopesc.

Nr. 922 E. 1920.

Circular

cătră toate oficiile parohiale și protopresbiterale.

Spre a se înlesni traiul studenților înscriși la universitatea din Cluj este necesitate de crearea unui mare fond național.

Și fiindcă scopul universității este să ridice din păturile democratice tot ce națiunea produce ca talent, e firesc, ca să jertfim încă de acum pentru ca în viitor națiunea să aleagă rodul jertfei noastre.

Dreptaceea dispunem, ca în 15-28 August a. c. la Sărbătoarea Adormirii Născătoarei de Dumnezeu să se poarte în toate bisericile eparhiei noastre un tas după ce la serviciul bisericesc premergător li-se va explica credincioșilor însemnătatea colectei.

Banii colectați să se subțearnă oficiilor protopresbiterale de unde se trimite direct la administr. Cammului (Mensa Academica) Cluj, strada Avram Iancu (fostă Peröfi), iar conzistorului diecezan se va raporta câți bani s'au colectat.

Caransebeș din ședința consistorială ținută în 22 Maiu 1920.

Filaret Musta

arhimandrit, vicariu episcopesc.

Nr. 3668 E 1920.

Circular

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale, cătră învățătorimca și organele parohiale de pe teritoriul diecezei Caransebeșului.

Prea Veneratul Conzistor mitropolitan, sub 5-18 Novembre 1919 Nr. 232 M. comunica rezultatul anchetei ținute de conducătorii Rezortului de culte și instrucțiune publică cu reprezentanții ambelor biserici române în zilele de 8, 9 și 10 August 1919.

Pe baza memoriului Conzistoriului mitropolitan transmis Rezortului de culte și instrucțiune publică și publicat în „Foaia diecezană“ în anul 1919 desbatându-se proiectul „școlii primare naționale“ după discuții meritorice în ce privește școala confesională, ancheta în buna înțelegere a ajuns la următoarele concluzii:

1. Dreptul bisericii ort. române de a înființa și susține școli primare confesionale se recunoaște fără nici o obiecțiune.

2. Guvernul statului român restituie bisericilor edificiile tuturor acelor școli primare, pe cari guvernul maghiar le-a ridicat în comune românești pe ruinele școlilor confesionale, cu tendințe de maghiarizare, restituie apoi bisericilor așa numitele „școli montane“ din Banat, precum și toate școlile grănicerești, pe cari regimul maghiar șovinist le-a prefăcut cu timpul în școli comunale cu limba de propunere maghiară, — fără considerare la caracterul național al locuitorilor din comune.

3. Salarele și celelalte adaose ale învățătorilor confesionali sunt într-o parte egale cu salarele învățătorilor dela școlile de stat.

4. La acoperirea competențelor învățătorimci, statul este dator să deie bisericii ajutorul cel mai larg. Biserica respective parohia, ca susținătoare a școlii confesionale, pe lângă cheltuielile materiale ale școlii (zidire, mobilier, recvizite, lemne de foc, curățit etc.), are să contribuie în salariul fundamental al învățătorului cel puțin cu 600 cor. anual. Aceasta sumă se repartizează asupra tuturor locuitorilor din comuna, cari nu susțin școala cu alt caracter, și se încasează prin organele administrative deodată cu celelalte impozite.

5. Într-o comuna românească, statul nu este dator să ajutoreze decât școala confesională a locuitorilor în majoritate; confesiunea în minoritate are să se conformeze.

6. Biserica își susține dreptul de jurisdicțiune, de conducere și disciplinare asupra învățătorilor confesionali. În același timp biserica recunoaște dreptul de control și inspecțiune al statului. Biserica solicează chiar sprijinul guvernului Român la redactarea planului de învățământ în conducere comună, la compunerea

și tipărirea manualelor de școală, la producerea și procurarea tuturor celorlalte mijloace de învățământ.

7. Pentru parohiile mici și sărace se recunoaște crearea tipului: preot-învățător.

8. Întreg personalul didactic confesional are se fie primit la fondul de penziune regnicolar.

La memoriul Conzistoriului metropolitan rezortul de culte și instrucțiune publică nu a dat nici un răspuns, nici concluziile anchetei nu au fost comunicate prin act oficial. În schimb a apărut decretul de sub Nr. 13869 1919 prin care se inactivează școala națională. La redactarea dispozițiilor din acest decret Rezortul de culte în mare parte a ținut seamă de concluziile anchetei, în cât privește școala confesională.

A remonstrat însă Conzistorul mitropolitan la Rezortul de culte contra dispoziției de sub cap. I. lit. e, prin care se rezervă statului față de școala confesională disciplinarea corpului didactic în ce privește învățământul.

Programa analitică pentru școlile primare de sub autoritatea Consiliului Dirigent obligatoare și pentru școlile confesionale, distribuită direct de revizoratele școlare, Conzistorul mitropolitan a acceptat-o, fiind aceea rețipărirea completă a planului de învățământ aprobat de acest Conzistor sub Nr. 178 1911 M. A excepționat însă procedura, de a încunjuja autoritățile bisericesti.

Parohiile noastre sunt invitate să rămână pe lângă școlile confesionale, cu atât mai vârtos că în senzul §-lui 3 și 4 din decret acele parohii cari renunță la susținerea școlii confesionale au se supoarte și pe mai departe toate cheltuelile materiale și să contribue la salariul de până acuma.

Numai prin susținerea școlii confesionale vom păstra legătura firească dintre biserică și școală și vom ținea poporul nostru legat de biserica strămoșască, ferindu-l de multimea curentelor antireligioase și antinaționale.

Așadara aducând aceste comunicate ale Prea Veneratului Conzistor metropolitan la cunoștința organelor noastre subalterne, le invităm, că apreciind marile servicii aduse de școala confesională organizată pe baza statutului organic în trecut, carea prin principiile sale fundamentale, satisface pe deplin pretențiunile moderne, cari în autonomie voiesc să asigure condițiile dezvoltării și progresului, față de umările nefaste ale centralizării, cari există la școlile de stat conduse din centru, fără confluerarea comunelor bisericesti dar politice, să-și dea toată silința pentru asigurarea și înflorirea școlii confesionale.

Aștetam deci dela conducătorii protopopiatelor și parohiilor noastre, să depună tot zelul

pentru realizarea concluziunilor luate de ancheta din 8, 9 și 10 August 1919.

Caransebeș din ședința conzistorială școlară, ținută în 28 Aprilie (11 Maiu) 1920.

Filaret Musta

arhimandrit, vicariu episcopesc.

Nr. 112 Șc. ex 1920.

Circular

**Preaonoraților Domni protopresbiteri!
Onorată preoțime și învățătorime!**

Decretul Consiliului Dirigent de sub Nr. 13869 1919 privitor la reorganizarea învățământului primar ni-s'a înmanuat direct și drept urmare a restalmăcării acestui decret s'au înaintat acestui conzistor hotărârile unor comune bisericesti, de a-și preface școlile confesionale în școlile naționale, respective de stat. Ca motive se aduc: a) sărăcia comunei bisericesti, b) considerațiuni patriotice, de a preda cu totul instrucțiunea poporului în grija statului național, c) considerațiuni de unitate în viața școlară, și d) motivul relăcut, dar nu manifestat în asemenea acțiuni, -speranța învățătorilor noștri, că vor ajunge în situația materială, care au avut-o până bine decurând colegii lor dela școlile de stat.

Decretul amintit al Consiliului Dirigent în partea sa I. declară, că respectează și pentru viitor dreptul bisericii la școala confesională și admite, ca superioritatea bisericescă să redeschida școli perdue sau închise fie prin forță străină, fie din lipsă de mijloace, sau să înființeze școlile noi, cu subvenție de stat condiționând acestea numai dela aprobarea prealabilă a Rezortului de culte. Aceia cari pe baza acestui decret stăruie pentru schimbarea caracterului școlilor noastre confesionale, lucrează deci în mod evident contrar spiritului acestui decret și totodată spre detrimentul netăgăduit al bisericii.

Ce privește sărăcia comunelor bisericesti, aceia nu se sanează prin predarea școlii confesionale, ceci conform părții II. § 3, 4 și 5 comuna politică și bisericescă e datoare a contribui la susținerea materială a școlii, la salariul învățătoresc în măsura puterii sale de contribuție acordându-se sprijinul material (al statului) acolo, unde cercetarea legală a organelor sale constată necesitatea lui.

Comunele bisericesti, după cum e și natural, vor trebui să jertfească și pe viitor pentru creșterea tinerimei, dar cedându-și școala vor ajunge să supoarte sarcinile, fără a-și avea drepturile din trecut de a-și institui învățătorii, de a-i remunera pentru serviciile excepționale, de a-și exercita influința asupra spiritului educației școlare precum și în administrație. Considerând apoi că învățătorul școlii naționale

conform § 19 nu este obligat să îndeplinească serviciile cantonale, comunele bisericesti vor trebui să-și angajeze cantori permanenți, a căror dotare de pe acum reclamă sume considerabile, în tot cazul egale cu minimul de salariu de 600 cor., care l-a cerut Consiliul Dirigent pentru învățatorul confesional ajutat de stat.

Sarcinile materiale prea mari ale comunelor bisericesti se pot reduce numai așa, dacă comitetul parohial documentând amănunțit § 25, 26 și 33 ale instrucțiunii ministeriale de sub Nr. 70000 1907 scaderea emolumentelor învățătorului prin sărăcia comunelor bisericesti, va cere reducerea salariului învățătoresc asignat de comuna bisericască la 600 cor. și acoperirea restului din ajutor de stat.

Având să constate aceleași organe ale statutului „măsura puterii de contribuție” a respectivei comune pentru școala națională, ca și pentru cea confesională, carea nu se poate face după chei diferite, evident e, că cedarea școlii confesionale din punct de vedere material ar însemna numai încărcarea comunei bisericesti cu un plus de cheltuieli pentru cantori, de cel puțin 600 cor. pentru fiecare parohie. Deci din punct de vedere material, comunele bisericesti nu se vor ușura.

Considerațiuni patriotice nu pot motiva sistarea școlii confesionale carea a propagat cultul limbii, tradițiilor iubirii de patrie sub presiunea trecutului și propagă aceleași virtuți mult mai efectiv sprijinită de statul național.

Din contră, acum, când statul are să lupte cu sarcinile financiare lăsate de război, cu cele împreunate cu refacerea țării, datorința patriotică e, a ușura sarcina statului, deci a susține școlile confesionale.

Unificarea diferitelor tipuri de școală primară, ca principiu, poate fi încă discutat. E combătut principiul acesta de esperința trecutului, în care emularea diferitelor tipuri de școală a adus servicii reale învățământului public, e combătut de viață, carea nu sufără unificarea absolută. Rămâne să ne lămurească apoi, cum se servește unificarea tipurilor școlii prin înfruntarea unui nou tip de școală, neacceptat de celelalte provincii ale României întregire.

Stabilirea necesității unui nou tip de școală e mărturisirea mai competentă a insuficienței și defectelor organizării școlii de stat, cătra care se îndreaptă năzuințele unei părți a învățătorilor noastre, care nu-și dă seama, că această școală nu va fi pe viitor, n'a fost în trecut, instituție de propagandă șovinistă de stat, subvenționată cu abundență din centru și astfel învățătorii nu vor mai putea fi alinații trecutului, invidiați de colegii lor confesionali.

Cumpanind toate acestea credem, că fiind

conduși cu toții de dorința de a întări, a duce la întărire România, întregita cu atâtea lacrimi și jertfe, avem datorința de a întări și perfecționa mijloacele de regenerare, între cari cea dintâi e școala, și nu a o paraliza.

Școala confesională și-a avut defectele sale: sărăcia carea a ținut învățătorimea în dare materială desavantajoasă, școala nu a putut-o înzestra în modul convenit, dar și-a avut și partea sa bună, legătura sufletească strânsă între popor și școală, stabilitatea învățătorului, controlul drept ș. a.

Sprijinul material just, care ni-s'a pus în vedere din partea statului ne va ajuta, să reducem darea de cult prea anevoioasă a comunelor bisericesti la 15—25%, după darea directă, cât vor plăti bucuros parohienii noștri că să-și păstreze așezământul atât de prețios, prin prestațiunile sale în trecut și serviciile sale, cari le va aduce și în viitor.

Învită dăra pe toți fruntașii și conducătorii comunelor noastre bisericesti, să cumpănească serios necesitatea școlii confesionale probată în focul încercărilor și suferințele trecutului în loc de a face experimentări cu tipuri noi, se caute a ușura activitatea școlii existente.

Pentru reducerea sarcinilor comunei bisericesti la măsura potrivită, comitetele parohiale sunt invitate, să înainteze rugări documentate conform §-lor 25, 26 și 33 din instrucțiunea ministerială de sub Nr. 76000 1907. Darea de cult pentru susținerea școlii confesionale să se adreparteze după darea tuturor contribuabililor din comună, cari nu ar contribui la susținerea altei școlii.

Reducându-se astfel sarcinile esoperate ale parohiilor noastre, organele parohiale să desvoalte apoi toată râvna pentru înzestrarea modernă a școlilor cu recvizite, cărțile necesare, pentru asigurarea cercetărilor regulate a școlii, ca astfel școala confesională scapată de jugul purtat decenii de rând, să-și iee întreg avântul, crescând fii luminați, morali și harnici bisericii și neamului, cari sunt totodată și cetățenii mai patriotici ai statului.

Caransebeș din ședința conzistorială școlară, ținută în 28 Aprilie (11 Maiu) 1920.

Filaret Musta
arhimandrit, vicar episcopesc.

Nr. 1592 E. ex 1920.

Publicațiune.

Consistorul diecezei ort. române a Caransebeșului dă în arendă la licitație publică pe un an economic și anume pe anul economic 1920 21:

I. Sesiunile parohiale reduse din Alibunar

(22 jug.), Căpăt (5 jug.) Cliciova, Deliblată (1 sesiune), Gataia, Hitiaș, Silagiu, Scăiuș, Șoșdia, Stamora-română, și Tîrnova.

II. Sesjiunile parohiale vacante din Bănia, Bichigi, Biniș, Bocșa-română, Brebul, Broșteni, Buchin, Caransebeș, Coșteiul, Vârșefului, Dalboșet, Doclin, Ezeriș, Jebel (cea fostă protopresbiterală), Mărcina, Marghita-mare, Mehadica, Răchitova, Sacoșul-unguresc, Sărăzani, Șipet (sesiunea vacantă și pământul diaconal), Sân-Mihai, Straja, Vrani și Vrăniuț.

Terminul de licitațiune îl vor fixa comisarii consistoriali esmiși la fața locului pentru finerea licitației.

La licitație se admit numai acei reflecțanți, cari depun vadiul recerul și anume de fiecare juger de pământ sesional din tractele protopresbiterale: Biserica-albă, Buziaș, Ciacova, Panciova și Vârșăț câte șase (6) cor., iară din tractele: Bogșa, Caransebeș, Făget, Logoj, Oravița și Mehadia câte trei (3) coroane.

În termen de opt zile, socotit dela ținerea licitației, să pot înainta supraoferte în scris la Consistorul diecezan, având supraoferțele a fi înzestrate cu vadiul statorit, apoi cu declarația oferentilor, că cunosc atât condițiunile de licitație, cât și pământul la care reflectează, precum și cu indicarea garanției materiale oferite în privința plății arenzii.

Consistorul diecezan își rezervă dreptul a decide liber asupra ofertelor și respective a respinge orșice ofert fără considerație la mărimea lui și fără nici o motivare. Despre acceptarea sau respingerea ofertelor vor fi avizați cei interesați, iar până atunci li-se interzice strict de a intra în pământ.

Atât Consistorul diecezan cât și arendașul abzie de dreptul de a pretinde vre-o despăgubire, dacă prin o măsurare ulterioară s'ar constata, că pământul dat și luat în arendă e mai mare sau mai mic decât ce se arată în contractul de arendă, pentru că arendașul are să vadă pământul, ce se arendează și se declare în contract, că cunoaște acest pământ și îl arendează dupăcum se află de prezent în natură.

Se obsearvă, că Consistorul diecezan nu primește nici o răspundere pentru eventualele urmări ale reformei agrare și respective pentru eventuală desfacere a contractelor din partea organelor statului.

Subarendarea pământului, ce se ia în arendă, este interzisă.

Arendașul e dator a plăti prețul de arendă

pro 1920 21 în trei rate egale și anume I rată îndată dupăce s'a subscris contractul din partea ambelor părți contrahente, a II-a rată la 1/14 Iunie 1921 și a III-a rată la 15/28 August 1921.

De dorit este însă ca arenda să se plătească tot pe câte un an înainte.

Vadiul se socotește în rată din urmă, adecă în rata cu carese sfârșește contractul de arendă.

Prețul de arendă arendașul are să-l solvească și respective să-l trimită deadreptul la Cassa diecezană și nu se relaxează sub nici un titlu.

Darea de stat și cea comunală după pământul ce formează obiectul de arendă, o plătește Consistorul diecezan și arendașul se oprește a plăti dânsul aceste dări, căci sumele plătite nu i-se vor rebonifica.

Păzitorii de țarină însă are să-i plătească arendașul, deasemenea dările după contractul de arendă și de venit.

Arendașul e obligat a face economie rațională pe lângă sistemul de sămănătură după turnus.

Dacă arendașul n'ar împlini, fie numai una dintre condițiunile și deobligamentele stipulate în contractul de arendă și îndeosebi n'ar plăti vre-o rată de arendă la timpul statorit, Consistorul diecezan are dreptul a desface îndată contractul de arendă, a scoate pe arendaș din pământ și a esarenda pământul, ce formează obiect de arendă, unui alt arendaș fără ca arendașul să aibă dreptul a cere vre-o despăgubire. Consistorul își susține dreptul de regres neatins.

În privința orcărei neînțelegeri, ce s'ar putea naște între contrahenți arendașul va avea a se supune judecătoreiei cercuale reg. din Caransebeș precum și procedurii sumare.

Toate speșele împreună cu încheierea contractului și respective competența erarială după contract, precum și alte competențe, ce s'ar reclama din partea statului, apoi speșele și daunele ce le cauzează arendașul Consistorului diecezan prin neîmplinirea vre-unei condițiuni de contract, are să le supoarte arendașul.

Întrucât ar lua în arendă mai mulți arendași vre-o parcelă de pământ, aceia sunt solidar deobligați la toate cele cuprinse în contractul de arendă, adecă unul pentru toți și toți pentru unul.

Caransebeș din ședința consistorială ținută în 12 25 Iunie 1920.

Filaret Musta

arhimandrit, vicariu episcopesc.

Nr. 1588 Șc. ex 1920.

Concurs.

Pentru conferirea burselor întregi de 2000 cor. și de 1000 cor. respective pentru primirea gratuită și cu jumătate de plată 1000 coroane în internatul diecezan dela școala normală din Caransebeș.

În internatul diecezan afară de foștii elevi ai școlii normale din loc vor fi primiți 16 elevi gratuit, 8 elevi cu taxa de jumătate 1000 cor. apoi 8 elevi cu taxa întreagă de 2000 cor. pe anul școlar 1920-21.

Concurenții la aceste locuri sunt îndatorați, să-și prezinte cererile adresate Cozistorului diecezan până la 15 Iulie a. c. ajustându-le cu următoarele documente:

1. Estras de botéz.
2. Atestatul școlar despre absolvirea clasei IV primară.
3. Atestat medical de revaccinare.
4. Atestat comunal despre starea materială și referințele familiare ale părinților petentului (câta și ce avere are, câta dare plătește câtra stat, câți copii și în ce etate).

Petenții cari vin să între pe clasa I-a vor fi supuși la un examen de concurență la începutul lunii Septemvrie.

Toți concurenții sunt -obligăți a aduce cu sine la intrarea în internat afară de taxele de intrare următoarele alimente, cari se cer și la alte institute:

1. 100 kilograme grâu.
2. 100 kilograme cartofi.
3. 5 kilograme unsoare.
4. 10 litre de fasole.
5. 50 ouă, ori contravaloarea acestora după prețul pieței din Caransebeș.

Sunt obligați se aducă cu sine apoi vestimintele și rufăria necesară anume:

1. 2 rânduri de vestminte,
2. 2 părechi de ghetete,
3. 4 schimburi de albituri,
4. 3 ștergare,
5. 12 batiste,
6. 6 părechi de ciorapi,
7. 2 fețe de pat,
8. 1 plapomă cu două învalitoare,
9. 1 saltea,
10. 1 învalitoare de pat,
11. 2 perini,
12. periile necesare și pepten,

13. tacămurile necesare 2 furfurii, lingură, cutit, furculița, pahar, ceașca.

Toți bursierii sunt obligați ca după absolvirea școlii normale să servească 10 ani la vr'o școala primară. Obligațiunea în acest scop o da fiecare elev prin o obligațiune, întarita de părinți respective tutor în prezența primăriei comunale.

Caransebeș în 3 16 Iulie 1920.

Filaret Musta

artimandrit, vicar episcopesc.

APEL.

Comitetul central al „Asociațiunii” s'a fost adresat în anii trecuți câtra publicul nostru cu rugarea: să-i trimită pentru proiectatul **Album al eroilor** din anii de război câte o fotografie (pe cât posibil format cabinet) a scumpilor lor decedați, însemnând pe dosul ei, în mod legibil, numele decedatului, ocupațiunea și localitatea în care trăia înainte de război, anul nașterii, data morții, rangul sau ca militar, trupa la care a servit, distincțiile sale militare și, dacă se poate locul în care a căzut sau a fost rănit cel decedat. Totodata s'a fost indicat în apel, că fotografiile pot fi însoțite și de date biografice mai amănunțite, care se vor pastra în Arhiva „Asociațiunii”, și la timpul sau se vor da publicității.

De pe fotografiile intrate la „Asociațiune”, s'au făcut clișee și s'au publicat în Calendarul „Asociațiunii”, pe anii trecuți și se vor introduce la timpul sau în Album.

De astădata repetăm rugarea noastră câtra familiile acelor viteji, cari au jertfit viața în război, ca să ne trimită fotografiile iubiților lor decedați, din cari, întrucât li se va putea face loc, se vor publica și în Calendarul „Asociațiunii” pe anul 1921.

Totodata rugasem On. nostru public să ne trimită toate scrisorile trimise acasa de soldații noștri dela front, în care se vorbește despre lupte și alte întâmplări, de interes general și toate poeziile scrise de ei și nepublicate în ziare.

Socotind, că adunarea și studierea acestui material are să fie de un folos nepretuit, rugăm și acum On. noastră preoțiune și învățătorime cum și pe toți intelectualii noștri, să stăruie în cercul lor de activitate pentruca acest nou apel să aibă un răsunet cât mai desăvârșit la obștea cărcia îl este adresat.

Sibiin din ședința comitetului „Asociațiunii” pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în 4 Martie 1920.

Ardreiu Bârseanu,
prezident.

Romul Simu,
secretar.

La Librăria diecezană din Caransebeș

și alții:

Cărțile de Religie de Dr. Petru Barbu, aprobate de Ven. Consist. diecezan ort. rom. din Arad și Caransebeș.

a. Pentru școlile primare

Istorieare Religioase morale.
Istorieare Biblice.
Istorieare Bisericești.
Catehismul.

b. Pentru școlile secundare

Istoria Testamentului Vechiu.
Istoria Testamentului Nou.
Istoria Bisericească.
Învățătura Bisericii creștine ortodoxe:
Partea I și II: Dogmele și Morala Bisericii.
Partea III: Liturgia Bisericii.

c. Pentru școli și popor.

Carte de Rugăciuni și Cântări bisericești.

Licitațiune minuendă.

Pe baza ordinațiunei Venerabilului Consistor diecezan ddto 13 26 Aprilie 1920, Nr. 803 E ex 1920 se escrie *Licitațiune minuendă* pentru demolarea și zidirea din nou a turnului bisericii ort. române din comuna **Sacoșul-unguresc**, precum și pentru renovarea acestei biserici.

Prețul de esclamare este 48,950 cor. 86 fl.

Licitațiunea se va ținea în 7 20 Iunie 1920 la 11 ore înainte de amiază în edificiul școlii ort. române din Sacoșul-unguresc.

Doritorii de a întreprinde această lucrare au să depună înainte de licitațiune vadiul de 10%, din prețul de esclamare în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile. Rebonificare de spese sau diurne nu se dă, din contră întreprinzătorul are să rebonifice spesele

avute cu compunerea planului și a specificațiunei de măsur și sa supoarte spesele de timbru pe contractul în două exemplare.

Comuna bisricească își rezervă dreptul a decide liber asupra ofertelor putând respinge ori și care ofert fără considerație la mărimea lui și fără nici o motivare.

Planul specificațiunei de spese și condițiunile de contract se pot vedea la Oficiul parohial.

Sacoșul-unguresc din ședința comitetului parohial ținută în 3 16 Maiu 1920. 3--3

Ioan Vladescu

preot, președ. com. par.

Vasile Blașiu

preot, not. com. par.

Inștițutul de Credit și de Economii ca societate pe acții în Mehadia.

Convocare.

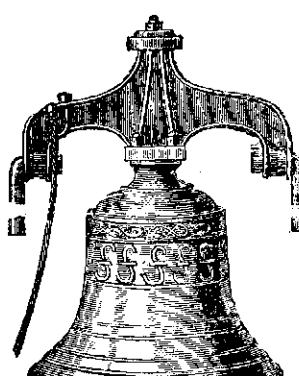
În sensul § 10 din statute convocăm adunarea generală estraordinară a Inștițutului de Credit și de Economii ca societate pe acțiuni în Mehadia, pe ziua de 4 Iulie 1920 stil nou la ora 8 antimeridiane în Mehadia în localul Inștițutului.

Ociectele :

1. Deschiderea și constituirea Adunării generale estraordinare.
2. Urcarea capitalului societar.
3. Modificarea §. 1, 16, 23 și 28 din statutele societății.
4. Exmiterea a doi membrii pentru verificarea procesului verbal.

Acționarii cari voiesc să participe la adunarea generală estraordinară se fac atenți la dispozițiile § 13 din statute conform cărora au să depună acțiile de plenipotență la cassa Inștițutului până la 1 Iulie 1920 st. n.

Direcțiunea.

FIUL LUI ANTONIU NOVOTNY,
turnătorie de clopote
și fabrică de scaune de fier pentru clopote
Timișoara-Fabric.

26--52   Calculări de preț se trimit gratuit.